

OLLIE EN HET KRONKELDIER

Wilma Geldof

Marieke Nelissen (ill.)

Luitingh-Sijthoff

(door Karolien Vermeulen)

OVER DE MAKERS

Wilma Geldof (°1962) is een Nederlandse schrijfster. Op haar website vind je meer informatie over haar boeken (<http://wilmageldof.nl/>). Voordat ze fulltime schrijfster werd in 2010, werkte ze als psychiatrisch verpleegkundige in de geestelijke gezondheidszorg en voor de Raad voor de Kinderbescherming. Haar eerdere boeken richten zich vooral op 12-plussers. Met *Elke dag een druppel gif* won ze in 2015 de Thea Beckmanprijs. Wilma geeft tegenwoordig ook cursussen creatief schrijven en lezingen, al dan niet voor scholen.

Marieke Nelissen maakte de illustraties. Als je haar biografie erop naleest, zie je meteen dat ze de geknipte persoon was om dit te doen: "Toen ik nog een klein meisje was tekende ik graag regenbogen en de Paashaas. Ook hield ik ervan om vreemde fantasiedieren te tekenen. Ze verschenen op mijn papier wanneer ik mijn ogen sloot en met de punt van mijn potlood over het papier ging. Van de rare vormen die ontstonden maakte ik beesten. Ik gebruikte altijd alle kleuren in mijn tekendoos. Hoe meer kleur hoe meer leven!" (<http://www.lepetitstudio.nl/BIOGRAPHY>) Net als Wilma vond Marieke niet meteen de weg naar een professionele kinderboekencarrière, dus was ze eerst een tijdje kok en grafisch ontwerper.

ALS OPENER

Schrijvers worden soms geboren als schrijvers, soms niet. Wat ze vaak wel gemeen hebben is dat ze eerst een andere baan hadden voor ze fulltime schrijver werden, of dat ze werken en schrijven tegelijk.

- Hoe denken de juryleden dat dat met Wilma zit?
- Wat heeft ze naast schrijven nog gedaan?

Tip om te geven: Schrijvers putten soms uit wat ze eerder in het leven gedaan hebben. Of nog, wie zou een boek als Ollie kunnen schrijven? Een agente, een schooljuf, een dokter, een bankbediende?

1. VERHAAL

Personages

Ollie komt terecht in het pleeggezin van Klaartje en Kenneth. Daar wonen ook Giga, Nico, Veer en Foesje. Andere personages zijn de mama van Giga, de ouders van Nico, dokter De Roos en, niet te vergeten, Kronkel.

OPDRACHT

Materiaal (evt.)

- kaartjes in bijlage 1

Speel een spelletje 'Wie is het?' om de personages allemaal te introduceren. Je kan in groepjes spelen of met de hele groep samen. Een jurylid neemt een kaartje of kiest zelf een van de personages. Vervolgens mogen de andere juryleden ja/nee-vragen stellen tot ze het personage raden.

- Welk personage vonden de juryleden het leukste?
- Wat vonden ze precies zo leuk aan dit personage?

Het meest bijzondere personage is wellicht Kronkel.

- Hoe ziet hij eruit? (p. 18) Wat is het?
- Had je ooit al van een kronkeldier gehoord?
- Aan welk dier doet het je denken (of meerdere dieren)?
- Weten we veel over Kronkel, behalve hoe hij eruit ziet? (neen, tenzij door wat Ollie denkt dat Kronkel denkt of voelt, bijv. p. 19–20): "Het dier schoof één ooglid omhoog en een oog plopte tevoorschijn ... Groot en bang. Had hij zelf zo gekeken toen hij naar Kenneth en Klaartje was gebracht?)"
- Van wie weten we dit? (van Ollie en van de verteller)

OPDRACHT

Materiaal

- wit papier
- pennen/potloden

Maak een blad papier voor Ollie en eentje voor Kronkel. Laat de juryleden eigenschappen van beide personages invullen, zowel fysieke als karaktereigenschappen.

- Zien ze wat er aan de hand is?
- Of nog, wie is Kronkel nog, behalve een geel oceaandier? (Ollie's alter ego: allebei bang, allebei slechte eters, allebei iets met de zee, allebei bang van aanraking, allebei gekwetst, maar ook allebei dapper uiteindelijk; p. 31: "En toen kwam ik hier, in het gezinshuis, net als jij.")
- Wat lijkt er nog op Ollie en Kronkel? (de magnoliatak: eerst kaal, dan in bloei)

Plaats

Het verhaal speelt zich af in en rond het huis van Klaartje en Kenneth dat zich vlakbij zee bevindt. Gebruik de plattegrond in bijlage 2 om alle personages (uit bijlage 1) een plaatsje te geven.

- Wie hoort waar? Welke van de plaatsen past het beste bij elk personage? (zee: Ollie en Kronkel, maar Ollie ook in het huis; Kenneth en Klaartje in huis; de andere kinderen op het paadje, zij passeren alleen maar: p. 10: "Dan gingen ze weer naar huis. Altijd. Allemaal.")
- Vindt Ollie dat hij een plaats heeft in dit taferel? (eerst niet: p. 28)
- Waarom vindt hij dat? (iedereen gaat weg, hoe kan hij dan blijven? Loyaliteit t.o.v. ouders: Klaartje en Kenneth zijn mama en papa niet)
- Wat is er gebeurd? (pp. 24–25: ouders overleden op zee, en oma ook later, maar niet op zee)
- Welke plaats was aanvankelijk Ollie's thuis? (de zee, de boot)
- Hoe staat hij nu tegenover die plaats? (boos)
- Blijft dat hetzelfde doorheen het hele boek? (neen, naar zee op p. 137ff., p. 162ff.)
- Vindt Ollie uiteindelijk een nieuwe thuis? (p. 164)
- Welke rol speelt Kronkel daarin? (helpt hem van zijn angst af)
- Wie zijn er nog belangrijk? (Giga die pas wil vertrekken als hij beter is, Klaartje, Kenneth)

OPDRACHT: Wat is 'thuis'?

Materiaal

- wit papier
- stiften/kleurpotloden

Laat de juryleden een soort kaart maken waarop de belangrijkste plekken uit hun leven staan aangeduid (huis van ouders, school, sportclub, voetbalveldje, bibliotheek, huis van beste vriend/in, ...). Laat ze

vervolgens aanduiden welke van deze plekken voor hen het belangrijkste is, waar voelen ze zich echt thuis. Waarom is dat die plek en niet een andere? Wat heeft deze plek of wat doet ze? Je kan elk jurylid zijn kaart laten voorstellen aan de anderen.

Illustraties

Het boek heeft veel illustraties.

- Hoe zijn die gemaakt denken de juryleden?
- Ze zijn ook allemaal in kleur. Waarom? Hadden zwartwit illustraties ook gepast bij het boek? Waarom wel/niet?
- Hoe spelen de illustraties in op het 'er zijn of niet zijn' thema (zie verwerking)?
- Zorgen ze ervoor dat je als lezer voor de ene of andere optie gaat?
- Kan je dingen tekenen die er niet echt zijn?
- Waarom zou Ollie's oceaandier geel zijn?

Vergelijk de eerste en de laatste prent.

- Wie zie je? Waar zijn ze? Wat doen ze?
- Wat zijn de verschillen tussen beide prenten?
- Wat zegt de eerste prent vooraleer je het boek hebt gelezen? (Ollie is eenzaam)
- En wat zegt de laatste prent? (Ollie hoort er helemaal bij)
- Horen ze bij elkaar? (werken als korte samenvatting van het verhaal, markeren begin en einde)

Taal

Behalve de lieflijke tekeningen vertelt schrijfster Wilma Geldof ook heel veel door de juiste woorden te kiezen. Sommige zinnen lezen als poëzie. Bespreek ze met de juryleden. Vielen deze zinnen hen op? Waarom? Wat hebben al deze zinnen gemeen? (creatief met taal: vergelijkingen of nieuwe woorden) Hebben ze nog een ander effect dan aandacht trekken? (maken het boek mooier, benadrukken belangrijke thema's, wekken een gevoel op bij de lezer, ...). Je kan ook de zinnen ervoor samen lezen omdat net het contrast ervoor zorgt dat de zinnen zo aanslaan.

- "Sinds hij bij Kenneth en Klaartje woonde, waren ze echt weg. Ze konden niet wegger zijn." (p. 25)
- "Er was nog een couplet, maar hoe dat ging, wist hij niet meer. Het liedjes was verdronken in zijn hoofd." (p. 49)
- "Het was alsof hij nog altijd de verkeerde kant op liep. Al drie jaar lang." (p. 91)
- "Ollie was bang dat hij in haar armen zou vallen. En dat wilde hij niet." (p. 94)
- "Hij was hen kwijt. Nog veel kwijter dan hij dacht." (p. 101)

2. VERWERKING

Over ziek zijn (thema)

Er zijn verschillende soorten van ziek zijn.

- Kunnen de juryleden enkele ziektes opnoemen?
- Zijn alle ziekten van dezelfde soort?
- Hoe zou je ze kunnen onderverdelen? (onschuldige versus dodelijke ziektes, pijnlijke versus pijnloze ziektes, korte versus lange ziektes, lichamelijke versus psychische ziektes)
- Wie is er ziek in het verhaal? (Ollie, Kronkel, Giga's mama)
- Wat voor soort ziekte hebben zij? (psychische ziektes)
- Hoe proberen de andere personages het zieke personage weer te genezen? (ruimte en tijd geven voor Ollie en luisteren, eten en medicijnen voor Kronkel, goochelen voor Giga's mama)

Over weggaan en blijven (thema)

Op pagina 24–25 horen we dat Ollie's ouders overleden zijn, dat ze niet 'wegger' kunnen zijn. Daarom woont hij nu bij Klaartje en Kenneth. Daar wonen ook nog andere kinderen, kinderen die allemaal op een dag weer weg gaan, maar Ollie blijft.

- Hoe denkt Ollie over het weggaan van zijn ouders? (het is niet eerlijk)

- Wat voor gevoelens heeft hij daarbij? (verdriet, woede)
- Wat doet Ollie met die gevoelens? (opkroppen)
- Herkennen de juryleden die gevoelens?
- Is er bij hen ook al iemand weggegaan, voor altijd?
- Wat hebben ze daarmee gedaan? Dingen die Ollie ook doet (stil zijn, niet eten, de nieuwe kamer niet versieren, een dier verzinnen, boos zijn) of andere dingen (huilen, een tekening maken, vertellen, ...)?
- Hoe denkt Ollie over het blijven bij Klaartje en Kenneth? (klopt niet, wil hij niet)
- Verandert dat in het boek? (ja)
- Wat vinden Klaartje (en Kenneth) ervan? (die willen hem wel)
- Waarom wil Ollie aanvankelijk niet blijven (niemand blijft bij Klaartje en Kenneth; misschien gaan Klaartje en Kenneth dan ook wel dood en kan hij toch niet blijven; mama en papa vinden het vast niet leuk als hij graag bij Klaartje en Kenneth zou blijven)?
- Zijn de juryleden ook al eens ergens moeten blijven waar ze liever niet wilden blijven?
- Hoe was dat?
- Hebben ze toen trucjes gevonden om het fijner te maken?
- Heeft iemand hen daarbij geholpen?
- Hebben ze nog trucjes voor Ollie?

Over bang zijn en dapper zijn (thema)

Bang zijn is een gevoel dat we allemaal kennen.

- Waarvoor kan je allemaal bang zijn?
- Waarvoor is Ollie bang? (Om bij Klaartje en Kenneth te blijven, om naar zee te gaan, om verder te leven zonder mama en papa)
- Hoe gaat Ollie om met dat bang zijn? (weinig eten, weinig zeggen, niet meespelen)
- Wanneer verandert het? (als Kronkel komt)
- Hoe helpt Kronkel hem? (Kronkel moet naar zee om beter te worden, zo gaat Ollie ook naar zee; Kronkel moet eten en pillen nemen, zoals Ollie; voor Kronkel kan Ollie dapper zijn en zo ook voor zichzelf)

Over er wel of niet zijn (thema)

In het boek speelt verbeelding een belangrijke rol. Die verbeelding kan handig zijn, zoals bij Ollie, maar ook knap vervelend worden, zoals bij Giga's mama. Laat de juryleden zelf het verschil ontdekken door deze vragen met hen te bespreken:

Giga's mama ziet blauwe mannetjes.

- Zijn die er echt?
- Hoe komt het dat de mama die ziet?
- Mogen de mannetjes er zijn?
- Zijn het goede of slechte mannetjes?
- Wat vindt Giga van de mannetjes?
- Denkt zij dat ze er zijn of niet?
- Wat doet ze? (p. 96 ze weg proberen gooien; p. 79 dokter bellen)
- Wat gebeurt er uiteindelijk met Giga's mama? (p. 36, 79 dokter neemt mama mee, ziekenhuis)

Ollie vindt een oceaandier, Kronkel, en verstopt hem in het schuurtje.

- Wie ziet er na Ollie Kronkel nog? (niemand) Hoe komt dat? (hij is er niet echt)
- Zeggen ze dat Kronkel niet echt is? (neen) Waarom niet? (Ollie heeft hem nodig) Of waarom wel? (Ook dat heeft Ollie nodig)
- Is het belangrijk om te weten of Kronkel echt is of niet?
- Hadden alle juryleden door wat er aan de hand was? Wanneer?
- Vonden ze het jammer dat Kronkel misschien verzonnen was?

Vergelijk de mannetjes met het Kronkeldier.

- Zijn ze hetzelfde of niet?
- Maakt het een verschil of het mannetjes of een dier zijn?
- En of het een mama of een kind is die ze ziet?
- Waarom mogen kinderen wel dingen zien die er niet zijn en grote mensen niet?
- Wat vinden de juryleden daarvan? Is het logisch, eerlijk, gek, normaal, etc.?
- Kunnen ze situaties bedenken waarin een verzonnen mannetje of dier van pas zou komen voor hun mama of papa?

TEKEN/SCRHIJFOPDRACHT: JE EIGEN KRONKEL

Materiaal

- wit papier
- stiften/kleurpotloden
- evt. tijdschriften, stukjes stof en lijm

Laat de juryleden eerst bedenken waarvoor ze bang zijn of waarbij ze wat hulp zouden kunnen gebruiken. Als ze dat weten, laat hen dan een dier bedenken dat hen zou kunnen helpen, net zoals Kronkel bij Ollie. Waarom kiezen ze dat dier? Hoe gaat het hen helpen en waarbij? Je kan dit in groep bespreken of als een individuele opdracht beschouwen.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.